

Till Bidragsstiftelsen DHR

Lägesrapport 2024 – tredje året för MOD-programmet

Den 1 januari 2022 startade forskningsprogrammet ”Människovärde Och Delaktighet – om villkor och rättigheter för personer med funktionsnedsättning” (MOD). Programmet, som nu varit verksamt i tre av de fem åren, har en samhällsvetenskaplig utgångspunkt och ska bidra med vetenskapliga kunskaper som ökar den sociala inkluderingen och delaktigheten i samhället för personer med funktionsnedsättning, med särskilt fokus på personer med rörelsehinder. Forskningsprogrammet inspireras av och är inrättat till minne av Barbro Carlsson och Vilhelm Ekensteen och deras mångåriga förändringsarbete inom funktionshinderområdet. Forskningsprogrammet, som finansieras av Bidragsstiftelsen DHR och Marie Cederschiöld högskola, leds av professor Magnus Tideman, Institutionen för socialt arbete (tidigare Institutionen för socialvetenskap – namnbyte från den 1 januari 2025), Marie Cederschiöld högskola.

I tidigare lägesrapporter för år 1 och 2 (daterade 2023-01-16 samt 2024-01-17) redovisades genomförda aktiviteter inom MOD-programmets första verksamhetsår. I denna tredje lägesrapport ligger tonvikten på utvecklingen av de projekt respektive aktiviteter som MOD:s forskare varit engagerade i under 2024.

Organisation

Inom MOD-programmet har under 2024 tolv forskare varit aktiva:

- Magnus Tideman, professor
- Maria Eriksson, professor
- Martin Börjeson, docent
- Ola Segnestam Larsson, docent
- Lill Hultman, postdok
- Ellen Backman, postdok
- Filip Wollter, fil dr
- Maria Ingemarsson, fil dr
- Karin Robertsson, fil dr
- Jenny Aspling, doktorand
- Caroline Andersz, doktorand
- Elin Jägerskog, doktorand

Utöver kontinuerligt samarbete med myndigheter och organisationer, särskilt funktionshinderorganisationer, till exempel via de referensgrupper som är kopplade till programmets olika forskningsprojekt, har MOD-programmet upparbetade samarbeten

med forskare vid Stockholms universitet, Södertörns högskola, Karolinska institutet, Umeå universitet, Jönköping University, Högskolan i Halmstad och FoU vid Malmö stad. MOD-programmet är också aktivt i det nationella nätverket för funktionshinderforskning och har under 2024 deltagit i nätverkets träffar.

Internationellt samarbetar vi med i första hand universitet i Dublin och Melbourne samt NTNU i Trondheim och Högskolan på Västlandet i Norge. Som exempel på internationellt samarbete kan nämnas att MOD i maj 2024 hade besök av ass. professor Patsie Frawley från Nya Zeeland som har särskilt fokus på forskning om våldsförebyggande arbete för personer med funktionsnedsättning. Därutöver har postdoktor Ellen Backman tillbringat 3 månader under hösten 2024 vid ett universitet i Melbourne, Australien, för att bland annat etablera långsiktigt forskningssamarbete, doktorand Andersz har deltagit i en nordisk forskarkurs i Danmark och MOD-forskare har publicerat artiklar i samverkan med forskare från Australien.

Forskningsprojekt

Vid årsskiftet 24/25 avrapporterades tre större forskningsprojekt. Det av Myndigheten för delaktighet finansierade ”Individuellt stöd och delaktighet” slutredovisades, liksom utvärderingen av det våldsförebyggande programmet VIP och implementeringsstudien av Active support. Samtliga projekt har varit fleråriga och redovisas i första hand i form av slutrapporter men kommer framöver även att resultera i vetenskapliga artiklar. Det innebär att forskare under 2025 kommer att bearbeta resultat vidare och skriva artiklar. Övriga projekt inom MOD löper på enligt plan. Under 2025 startar ett större projekt med fokus på psykisk ohälsa hos unga med rörelsehinder och arbetet med en antologi om funktionshinderpolitikens praktik, där samtliga MOD-forskare bidrar, kommer in i en mer intensiv fas.

Därutöver har MOD-programmet ansökt hos Forte och Stiftelsen Sävstaholm om s.k. samverkans/nyttiggörandebidrag för att kunna omsätta resultaten från projekten om arbetssättet Active support i utbildning. Tyvärr har ansökningarna inte varit framgångsrika. Finansiärerna bedömer behovet av att omsätta forskning i utbildning som mycket stort men att det faller utanför deras ansvar att finansiera det. Ansträngningarna för att hitta finansiering fortsätter dock. En ansökan om kommunikationsstöd till personer med kommunikationssvårigheter har gjorts till Fortes utlysning om tillämpad välfärdsforskning, besked beräknas under våren 2025.

MOD-programmet har under sina första tre år, tack vare Bidragsstiftelsens basfinansiering, varit mycket framgångsrika när det gäller att erhålla externa forskningsmedel i konkurrens. Totalt har hittills 11,9 miljoner erhållits:

1. 2,4 milj Ersta diakoni Active support
2. 2,6 milj Stiftelsen Sävstaholm Active support - implementering
3. 2,25 milj Myndigheten för delaktighet Individuellt stöd och delaktighet
4. 2,6 milj Länsstyrelserna VIP-utvärdering
5. 260 000 Autism Sverige Kommunala riktlinjer
6. 520 000 Bräcke Diakoni Kollektivt brukarinflytande
7. 520 000 Formas Covid 19 och personer med IF
8. 400 000 MISA Pandemin och villkoren inom LSS
9. 320 000 RBU forskningsstiftelse Psykisk ohälsa hos unga med rörelsehinder

Seminarier och informationsaktiviteter

Som en betydelsefull del i verksamheten inom MOD-programmet och samarbetet med det omgivande samhället genomfördes den 13 juni 2024 ett seminarium med företrädare för akademien, myndigheter och funktionshinderorganisationer. Vid detta seminarium presenterades och diskuterades nya och pågående projekt inom MOD-programmet och en analys av utveckling av MOD-programmet under programmets första 2,5 år. Därutöver medverkade Göran Nygren, Uppsala universitet, Emil Erdtman, Lunds universitet, Dan-Olof Rooth, Stockholms universitet och Lars Lindberg, Nordens välfärdscenter med presentationer av aktuell funktionshinderforskning.

I anslutning till den internationella funktionshinderdagen genomfördes, i samarbete Myndigheten för delaktighet, en heldagskonferens på Stockholm Waterfront under rubriken "Individuellt stöd och delaktighet". Förutom konferensens huvudnummer, en presentation av det projekt MOD-programmet bedriver med finansiering av Myndigheten för delaktighet, föreläste docent Kristina Engwall och författaren Margareta Persson om historiska perspektiv på funktionshinder och Agneta Söder, företrädare för funktionshinderrörelsen, om utmaningar med dagens situation för personer med funktionsnedsättning. Docent Ola Segnestam Larsson bidrog med en presentation av en analys av kommunala riktlinjer för LSS. Även en analys av utvecklingen under de 30 år som LSS funnits gjordes av professor Magnus Tideman, samt en paneldiskussion om framtiden ägde rum. I panel fanns företrädare för MOD, Socialstyrelsen, SKR och Funktionsrätt Sverige. Konferensen samlade nästan 200 personer på plats och ca 300 följde den digitalt. En effekt av konferensen är att MOD:s forskningsledare har blivit inbjuden till Socialdepartementet för vidare diskussioner inför framtagandet av en ny funktionshinderpolitisk plan.

Företrädare för MOD-programmet har under 2024 medverkat och presenterat forskning vid ett flertal (ca 10) konferenser för yrkesverksamma och brukarorganisationer.

MOD ger också möjligheten till stipendier för socionomstudenter med funktionshinderintresse som vill förlägga en del av sin utbildning utomlands. Det finns flera studenter som planerar för resa under 2025. Stipendier erbjuds även till studenter från utvecklingsländer för att vistas en period i Sverige. Vi har bjudit in två studenter och två lärare från Kenya och Indien från våra samarbetspartners Saint Pauls University och Loyola College of Social Sciences. De kommer genom sin vistelse i Sverige under 2025 (alt 2026) att lära känna MOD-projektet, träffa samarbetsorganisationer till MOD-projektet, stärka och utveckla den internationella dimensionen för MOD och bidra med konkreta erfarenheter från fält och praktiken, med speciell fokus på Agenda 2030, de globala målen som är kopplade till MOD:s forskningsområden och Funktionsrättskonventionen.

Arbetet med att uppdatera och komplettera MOD-programmets hemsida (<https://www.mchs.se/forskning/forskningsprogram/mod.html>) har fortsatt. Bland annat har delar av den översatts till engelska. Under året har kontot på Instagram (<https://instagram.com/modprogrammet>) använts kontinuerligt för att sprida forskningsresultat via denna kommunikationskanal.

Planering för 2025

I anslutning till att halva programtiden gått träffades forskargruppen på ett internat under två dagar i maj 2024 för att stämma av arbetet under programmets första två och ett halvt år och för att planera för den kommande två och ett halvt årsperioden. I diskussionerna vid detta internat medverkade företrädare för Bidragsstiftelsen DHR. Internaten blev mycket lyckat och resulterade bland annat i en planering av MOD-programmets återstående programtid.

2022 - 2024 har varit mycket framgångsrika och intensiva år för MOD-programmet, och det har varit möjligt att driva många projekt inom ramen för forskningsprogrammet. 2024 innebar avslutning av några större projekt medan flera projekt fortsätter att löpa på och ett nytt större projekt startar. MOD-programmets första doktorand, Jenny Aspling, disputerar den 23 maj på en avhandling om Active support på gruppbestäder i Sverige.

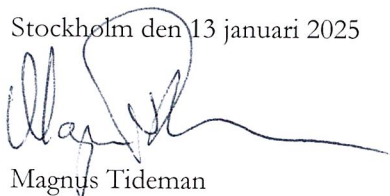
2025 kommer att domineras av fortsatt arbete med pågående projekt och antologiskrivande, slutförande av Active supportprojektet, avslutning av postdoktor Ellen Backmans projekt om personer med CP men också uppstart av projektet om psykisk ohälsa och rörelsehinder. Därutöver kommer, som alltid, arbete med ansökningar om externa medel att pågå.

Förutom ett MOD-seminarium i slutet av vårterminen 2025 kommer ett, numera traditionellt, arrangemang att äga rum på internationella funktionshinderdagen den 3 december 2025.

Avslutning

Med denna sammanfattande lägesrapport från MOD-programmets tredje verksamhetsår vill jag som ansvarig för programmet rikta ett varmt tack till Bidragsstiftelsen DHR som möjliggör denna betydelsefulla satsning på angelägen funktionshinderrelevant forskning.

Stockholm den 13 januari 2025

Magnus Tideman
Professor, programansvarig för MOD